

ÅTERVINNINGSPERSPEKTIVET – ÖKAD CIRKULARITET GENOM FÖRBÄTTRAD TILLSYN

Susanna Lind – chef samhällskontakter Ragn-Sells

VAR STÅR VI?

Återkommande utmaning

VAR STÅR VI?

Vi är på väg in i en cirkulär framtid men har en linjär och föråldrad lagstiftning att förhålla oss till

- Vi behöver en ny syn på avfall där avfall ses som en resurs
- ✓ Stärkt miljölagstiftning
- ✓ Enklare kliv in i den gröna och cirkulära omställningen

VAD ÄR PROBLEMET?

Människans sätt att hela tiden bryta och behandla nya råvaror står för

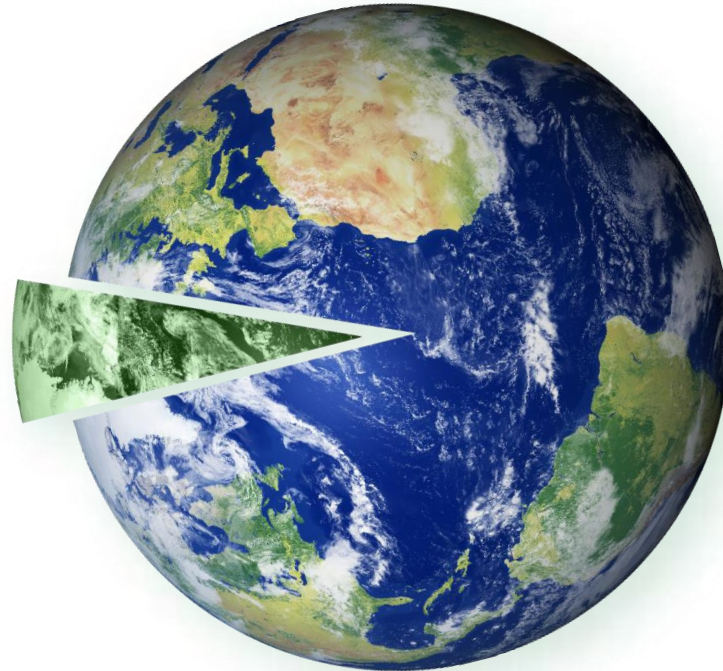
- **50 PROCENT** av klimatutsläppen
- **90 PROCENT** av vattenbristen
- **90 PROCENT** av hotet mot biologisk mångfald

Källa: FN (UNEP/International Resource Panel)

**100 MILJARDER TON
RÅMATERIAL VARJE ÅR**

7,2 PROCENT CIRKULÄRT

**DUBBELT SÅ MYCKET
CIRKULARITET?**

TVÅGRADERSMÅLET

Källa: Circularity Gap Reporting Initiative

**CIRKULÄR EKONOMI
ÄR AVGÖRANDE
FÖR JORDEN**

**SÅ VARFÖR
BLIR VÄRLDEN
MINDRE CIRKULÄR?**

VI FÖRSÖKER LÖSA FEL PROBLEM

100 miljarder ton jungfruliga råvaror per år

- 50 procent av klimatutsläppen
- 90 procent av vattenbristen
- 90 procent av hotet mot biologisk mångfald
- 2050: 170 miljarder ton

Krav på återvinningsledet
skapar inte cirkulära
kretslopp

Det viktiga är att långsiktigt
minska det ohållbara uttaget
av allt mer utspädda
naturresurser.

A hand is shown holding a banana peel over a large, crumpled black plastic trash bag. The scene is set against a bright, clear sky, suggesting an outdoor environment. The lighting is natural, highlighting the texture of the plastic and the yellow of the banana peel.

**AVFALL ÄR
ETT PROBLEM**

**AVFALL ÄR EN
HÅLLBAR KÄLLA
TILL RÅVAROR**

AVFALLSBROTTLIGHET - TILLSYN

- **En förutsättning för omställningen till en cirkulär ekonomi och för att uppnå svenska såväl som globala miljömål → en hälso- och miljömässigt godtagbar avfallshantering**
- Avfallsbrottlighet är ett växande problem både nationellt och internationellt → stora konsekvenser för miljön och för människors hälsa
- Risken för upptäckt är liten och straffen är låga
- Det är svårt att uppskatta samhällets totala kostnader för avfallsbrottlighet →
  - Utförande av tillsyn, utredning och lagföring av brott
  - Kostnader för omhändertagande av avfall och sanering av mark
  - Undanträngning av legala avfallsföretag

AVFALLSBROTTLIGHET - TILLSYN

EU och Sverige kartlägger och undersöker avfallsbrottligheten

- Saknas kunskap om miljöbrott
  - Saknas kompetens för att hantera brottligheten
  - Behövs mer tillsyn och oanmälda kontroller mot verksamheter som hanterar avfall
  - Stärkt samverkan → myndigheter som hanterar miljöbrott och ekonomisk brottlighet
-
- Mellan år 2016 och 2020 registrerades i snitt per år 4 221 anmälda brott fördelat på 3 584 ärenden
  - En majoritet av anmälningarna är ett resultat av tillsynsmyndigheternas arbete och från upptäckter vid kontroller

KASSMYRA - 48 000 TON AVFALL

- Saneringen av Kassmyra i Botkyrka kommun har totalt uppskattats att kosta 200 mnkr. Kommunen bekostat merparten av den summan
- **Det går att tjäna stora pengar på avfallsbrottslighet**
- **Tillsynen är både resursstörd och resurskrävande**

VAR GOD DRÖJ – ARBETE PÅGÅR

- **Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken**
- **Förstärkta insatser mot brottslighet inom avfallsområdet**
- **Främja en mer effektiv och enhetlig tillsyn enligt miljöbalken**
- **En skärpt miljöstraffrätt och en stärkt miljöbrottsbekämpning (2022:69)**
- **Ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi (2022:67)**
- **Om prövning och omprövning - en del av den gröna omställningen (2022:33)**
- **Rätt för klimatet (2022:21)**
- **En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden (2021:21)**

ÖKAD CIRKULARITET GENOM FÖRBÄTTRAD TILLSYN

- **Statlig styrning och vägledning behövs**
  - **Den kommunala tillsynen bör flyttas till länsstyrelserna**
- Tillsyn är ett omfattande och komplext arbete
  - Förekommer brister → begränsad kunskap och eftersatta rutiner
  - Bedömningar som görs är inte likvärdiga
  - Tillsynen bör kunna ställa krav utifrån gällande teknik, framtida teknik och utvecklingen av regelverk
  - Tillsynen bör vara uppsökande
- ✓ Standardiserad miniminivå
  - ✓ Myndighetssamverkan över kommungränserna
  - ✓ En sund konkurrens

ÖKAD CIRKULARITET GENOM FÖRBÄTTRAD TILLSYN

▪ **Ökad dialog och samsyn kring tillsyn**

- Avfallsbranschen har komplexa anläggningar och lagstiftningsområdet är i utveckling → aktivt delta i framtagandet av nya vägledningar
- Lagstiftningen och praktisk verksamhet → analyseras ur ett resursperspektiv
- Även tillsynen → utövas ur ett resursperspektiv
- Ställ större krav på verksamhetsutövare → men undvik pålagor som tynger seriösa aktörer
- ✓ Ökade möjligheter att använda mer standardiserade tekniker över flera anläggningar
- ✓ Viktigt verktyg för innovativa företag som verkar i den cirkulära omställningen
- ✓ **Snabbare och mer omfattande cirkulär omställning**

STORSKALIGA KRETSLOPP KAN INTE UPPSTÅ

så länge avfall regleras som ett problem och inte som en hållbar källa till råvaror.

An aerial, black and white photograph of a large-scale industrial mining or processing plant. The facility is composed of numerous interconnected structures, including conveyor belts, walkways, and large storage bins. In the foreground and middle ground, there are several massive, conical piles of dark, granular raw material, likely coal or iron ore. The ground is a mix of dirt and gravel, with visible tire tracks. The overall scene conveys a sense of massive industrial activity and resource extraction.

DET VERKLIGA PROBLEMET ÄR

människans sätt att skaffa nya råvaror.

**OM VI MENAR ALLVAR
MED ATT BYGGA ETT
HÅLLBART SAMHÄLLE
MÅSTE VI BÖRJA
ANVÄNDA DE RÅVAROR
VI REDAN HAR.**

OM OCH OM IGEN.

